

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 466/2021-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného [REDACTED], advokátom, [REDACTED], proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Cob/38/2017-1087 z 23. januára 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Obdo/101/2018 z 30. decembra 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. apríla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutiami všeobecných súdov v civilnom spore, ktoré navrhuje zrušiť.

II.

2. Sťažovateľ sa žalobou z 10. júla 2007 na Okresnom súde Bratislava III domáhal proti Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) zaplata 41 456,68 eur na základe medzi ním a ministerstvom uzavretej zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku. Vzájomným návrhom z 24. januára 2012 sa Slovenská republika – ministerstvo proti sťažovateľovi domáhala zaplata 5 578,40 eur z dôvodu vrátenia na základe zmluvy preplatených častí finančných prostriedkov. Okresný súd rozsudkom z 21. novembra 2012 žalobu sťažovateľa zamietol a súčasne ho zaviazal zaplatiť žalovanému, ktorého v záhlaví rozsudku označil ako Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, vzájomným návrhom uplatnenú čiastku.

3. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, ktorým namietal záver okresného súdu o tom, že žalovaný účinne odstúpil od zmluvy. Následne spochybnil aj to, že vzájomný návrh nebol podaný ministerstvom, ale Slovenskou republikou – ministerstvom. Krajský súd rozhodnutím

z 26. mája 2015 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že vzájomný návrh žalovaného zamietol, keďže tento nebol podaný sťažovateľom žalovaným ministerstvom, ale Slovenskou republikou – ministerstvom.

4. Na dovolanie žalovaného rozhodnutím najvyššieho súdu č. k. 4Obdo/48/2015 z 31. januára 2017 bol tento rozsudok krajského súdu zrušený. Najvyšší súd uviedol, že sťažovateľovi bol na základe zmluvy poskytnutý príspevok zložený z príspevku z Európskeho sociálneho fondu a z príspevku zo štátneho rozpočtu, pričom podľa § 2 písm. a) zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozpočtových pravidlách“) ide o verejné prostriedky, ktoré sa podľa § 20 ods. 2 prvej vety zákona o rozpočtových pravidlách poskytujú prostredníctvom príslušného orgánu štátnej správy na základe podmienok určených v zmluve. Sťažovateľovi bol nenávratný finančný príspevok poskytnutý ministerstvom ako ústredným orgánom štátnej správy pre úsek činností špecifikovaných v § 17 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov. Z týchto ustanovení najvyšší súd dospel k záveru, že Slovenská republika ako vlastník týchto finančných prostriedkov poskytla príspevok prostredníctvom ministerstva ako príslušného orgánu štátnej správy, a preto vo vzťahu sťažovateľa ministerstvo mohlo finančný príspevok navrhovateľovi poskytnúť, avšak vždy išlo o nárok voči štátu, a nie voči ministerstvu, keďže zákon o rozpočtových pravidlách za účastníka právneho vzťahu výslovne ustanovuje štát. Preto legitimovaným v konaní je štát konajúci prostredníctvom ministerstva, a nie ministerstvo. Najvyšší súd ďalej uviedol, že ministerstvo vzájomným návrhom, v ktorom sa označilo ako Slovenská republika – ministerstvo, postupovalo správne a, naopak, sťažovateľ žalovaného označil nesprávne.

5. Krajský súd následne ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom, pričom žalovaného v záhlaví označil ako Slovenská republika – ministerstvo, rozsudok okresného súdu potvrdil. Viazaný právnym názorom najvyššieho súdu vychádzal z toho, že sťažovateľ v žalobe označil žalovaného neúplne, čo je odstrániteľná chyba.

6. Proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave podal sťažovateľ dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil tým, že namietol nesprávne právne posúdenie veci, ktoré malo závisieť od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a súčasne, že pri riešení právnej otázky sa krajský súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu. Sťažovateľ v dovolaní namietol nesprávne posúdenie otázky aktívnej legitimácie, tvrdiac, že Slovenská republika nie je aktívne vecne legitimovaná na vymáhanie vo vzájomnom návrhu špecifikovaných finančných prostriedkov. Podľa sťažovateľa z § 2 písm. e), § 20 ods. 5 a § 21 ods. 1 a 4 zákona o rozpočtových pravidlách vyplýva, že v jeho spore bolo aktívne a pasívne legitimované ministerstvo, a nie Slovenská republika – ministerstvo. Sťažovateľ sformuloval dovolaciu otázku, či je Slovenská republika aktívne legitimovaná na vymáhanie vrátenia finančných prostriedkov poskytnutých z rozpočtu Európskej únie prostredníctvom slovenskej rozpočtovej organizácie.

7. Najvyšší súd ústavnou sťažnosťou namietaným rozhodnutím dovolanie sťažovateľa odmietol. Neprípustnosť dovolania videl v tom, že sťažovateľ v dovolaní neuviedol rozhodnutia najvyššieho súdu, od ktorých sa krajský súd v dovolaní napadnutom rozhodnutí odchýlil, a v tom, že sťažovateľom nastolená právna otázka, týkajúca sa aktívnej legitimácie Slovenskej

republiky na vymáhane vrátenia finančných prostriedkov poskytnutých z rozpočtu Európskej únie prostredníctvom slovenskej rozpočtovej organizácie, bola vyriešená v rozhodnutí najvyššieho súdu č. k. 4Obdo/48/2015 z 31. januára 2017, v ktorom bol k tejto otázke vyslovený jasný právny názor, pričom zdôraznil, že toto rozhodnutie bolo vydané práve v spore sťažovateľa.

III.

8. Sťažovateľ rovnako ako vo svojom poslednom dovolaní namieta to, že či už pasívne alebo aktívny legitimovaným zo zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku nie je Slovenská republika, za ktorú koná ministerstvo, ale ministerstvo, tak ako ho označil v žalobe. V tejto súvislosti poukazuje na to, že zmluvy uzatváral s ministerstvom ako s rozpočtovou organizáciou, a na § 21 ods. 1 a 4 zákona o rozpočtových pravidlách, z ktorých vyplýva, že ministerstvo je rozpočtovou organizáciou, ktorá môže vo vlastnom mene nadobúdať práva a zaväzovať sa, pričom vždy hospodári s prostriedkami štátneho rozpočtu. Rozhodnutiu najvyššieho súdu sťažovateľ ďalej vytýka to, že jeho dovolanie bolo odmietnuté na základe kritéria, ktoré nemá oporu v zákone, a teda úplne svojvoľne, čím bolo rovnako porušené jeho právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

9. Napokon namieta, že napriek tomu, že žalobu podal proti ministerstvu, bolo v konečnom dôsledku vyhovené nie vzájomnému návrhu ministerstva, ale štátu, ktorý nebol účastníkom konania a ktorý preto nebol oprávnený podať vzájomný návrh, ktorému bolo vyhovené. Podľa sťažovateľa v rozpore s procesnými predpismi bez toho, aby o tejto zmene vykonali akýkoľvek formálny procesný úkon, bolo to, že súdy svojvoľne konali o vzájomnom návrhu štátu, ktorý nebol účastníkom konania, pričom sťažovateľa zaviazali zaplatiť štátom vzájomným návrhom uplatnenú čiastku. Takýto postup súdov má za následok porušenie jeho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

IV.

10. Výsledkom konania medzi sťažovateľom ako žalobcom a žalovaným, ktorý je v záhlaví rozsudku okresného súdu označený ako ministerstvo, no v namietaných rozhodnutiach krajského a najvyššieho súdu ako Slovenská republika – ministerstvo, a to napriek tomu, že sťažovateľ podal žalobu proti ministerstvu, je to, že sťažovateľ je povinný zaplatiť ministerstvu čiastku, ktorá bola uplatnená vzájomným návrhom, v ktorom sa ministerstvo neoznačilo tak, ako ho označil sťažovateľ v žalobe, teda ako ministerstvo, ale ako Slovenská republika – ministerstvo. Okresný súd vo svojom postupe opomenul to, že vzájomný návrh podala Slovenská republika – ministerstvo, a nie ministerstvo. Možné je i to, že okresný súd túto otázku považoval za celkom bezvýznamnú alebo nedostatok označenia subjektu vzájomného návrhu odstránil tak, že ďalej o vzájomnom návrhu konal ako o návrhu ministerstva. V záhlaví rozhodnutia okresného súdu je ako odporca označené ministerstvo s tým, že sa koná o jeho vzájomnom návrhu proti sťažovateľovi. Okresný súd podanie posúdil ako vzájomný návrh, teda bol toho názoru, že ide o návrh sťažovateľom označeného odporcu. Krajský a najvyšší súd bez toho, aby to bolo predmetom akéhokoľvek rozhodnutia, označili ako odporcu Slovenskú republiku – ministerstvo, a to na základe svojej vlastnej, na rozdiel od okresného súdu uvedomelej, no otázne, či v rovine podústavného práva správnej úvahy, že legitimovaným subjektom v hmotnoprávnom vzťahu sťažovateľa nie je ministerstvo, ale Slovenská republika – ministerstvo.

11. Základné práva na súdnu ochranu sú výsledkové, čo znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či napadnuté konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03, ESLP Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002). Výsledkom procesu, ktorého stranou bol sťažovateľ – vzájomným návrhom žalovaný je to, že je povinný podľa rozsudku okresného súdu ministerstvu zaplatiť žalovanú čiastku. Tento stav je dôsledkom toho, že okresný súd otázke legitimácie štátu a ministerstva, ktorú sťažovateľ namietal až v odvolaní, nevenoval žiadnu pozornosť a až do rozhodnutia vo veci samej konal o vzájomnom návrhu ako o návrhu odporcu, teda sťažovateľom označeného ministerstva.

12. Podstata nesprávnosti postupu okresného súdu, ktorého právoplatné rozhodnutie treba vnímať ako výsledok sporu, teda nespočíva v rovine nesprávneho hmotnoprávneho posúdenia vzťahu sťažovateľa a žalovaného, ale v rovine jeho procesného postupu, keď vzájomný návrh Slovenskej republiky – ministerstva posúdil ako vzájomný návrh sťažovateľom ako žalovaného označeného ministerstva. Tento prístup okresného súdu nemožno považovať za arbitrárny, ale ako prejav materiálneho vedenia konania v záujme rozhodnutia o tom, či sťažovateľom a žalovaným uplatnené právo je dané. Okresný súd posúdil obsah podania žalovaného vrátane jeho označenia nie formálne, ale materiálne ako reakciu na podanú žalobu. Dôvodom zamietnutia žaloby sťažovateľa a vyhovenia vzájomnému návrhu ministerstva neboli okolnosti, ktoré by sa spájali s úvahou, že oprávneným a povinným zo zmluvy medzi sťažovateľom a žalovaným je či už ministerstvo alebo Slovenská republika – ministerstvo. Dôvodom procesného neúspechu sťažovateľa v právoplatne skončenom konaní pred okresným súdom boli celkom iné, či už skutkové alebo právne dôvody.

13. S ohľadom na túto okolnosť preto ani nemožno považovať za ústavne relevantné závery najvyššieho a krajského súdu o tom, kto je proti sťažovateľovi oprávneným zo zmluvy o poskytnutí finančného príspevku. Tieto závery môžu byť z pohľadu podústavného práva nesprávne, no ich nesprávnosť je celkom bez významu pre výsledok sporu, ktorý spočíval v zamietnutí žaloby sťažovateľa a v tom, že na vzájomný návrh či už ministerstva alebo Slovenskej republiky – ministerstva je sťažovateľ povinný zaplatiť tomu istému subjektu – ministerstvu vzájomnou žalobou uplatnenú čiastku. I prípadná nesprávnosť záverov ústavnou sťažnosťou napadnutých rozhodnutí je bez právneho významu vo vzťahu k tomu, že okresný súd ako vzájomnú žalobu prejednal podanie označené ako vzájomný návrh Slovenskej republiky – ministerstva, keď ho posúdil ako vzájomný návrh žalovaného ministerstva.

14. Odhliadnuc od tohto záveru, však treba uviesť, že záver najvyššieho súdu o tom, že Slovenská republika – ministerstvo je aktívne legitimovaná na vymáhanie vrátenia finančných prostriedkov poskytnutých z rozpočtu Európskej únie prostredníctvom slovenskej rozpočtovej organizácie, nie je výsledkom takej právnej úvahy, ktorou by bol zásadne popretý účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 352/06) alebo že by išlo o svojvoľné rozhodnutie založené na zjavnej právnej chybe, ktorá by mala za následok odopretie spravodlivosti (Moreira Ferreira, bod 85; Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119). V spore sťažovateľa bol daný priestor na to, aby bolo riadne posúdené, či sťažovateľ má vrátiť peňažné

prostriedky, ktoré mu boli poskytnuté na základe zmluvy s ministerstvom. Záver, že tento nárok si má uplatňovať Slovenská republika – ministerstvo a nie ministerstvo, je prostý akémukoľvek aspektu, ktorý by mohol viesť k porušeniu základných práv kohokoľvek, keďže ide o otázku, ktorej riešenie nie je spôsobilé ovplyvniť právne postavenie fyzickej alebo právnickej osoby k štátu ako subjektu súkromnoprávných vzťahov.

15. Sťažovateľ namietal aj to, že jeho dovolanie bolo namietaným rozhodnutím najvyššieho súdu bezdôvodne odmietnuté. K tomu treba uviesť, že z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania, no podmienkou je, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). K odmietnutiu dovolania sťažovateľa došlo v dôsledku toho, že ním nastolená otázka právneho posúdenia už bola rozhodnutá, a to už v dovolacom konaní v spore sťažovateľa, pričom práve v tomto prvom rozhodnutí najvyšší súd dospel k záveru, že nie ministerstvo, ale Slovenská republika – ministerstvo je aktívne legitimovaná na vymáhanie vrátenia finančných prostriedkov poskytnutých z rozpočtu Európskej únie prostredníctvom slovenskej rozpočtovej organizácie. Poukaz na toto predchádzajúce rozhodnutie je ústavne prípustným postupom, ktorým sa dovolací súd stotožnil s už skôr vyjadreným právnym názorom. Z týchto dôvodov je ústavná sťažnosť sčasti proti rozhodnutiu najvyššieho súdu zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá.

16. Sťažovateľ však pred okresným súdom, že podanie – vzájomný návrh Slovenskej republiky – ministerstva nie je vzájomným návrhom, keďže nie je podaný žalovaným, ktorého označil. Sťažovateľ danosť svojho nároku, a to že nárok uplatnený vzájomným návrhom nie je daný, odvodzoval, a to aj v odvolaní, od celkom iných skutočností rozhodných pre hmotnoprávne posúdenie jeho vzťahu s hoc aj nesprávne označeným žalovaným. Sťažovateľovi nič nebránilo v tom, aby v dovolaní namietol, že vzájomný návrh Slovenskej republiky – ministerstva nemožno považovať za vzájomný návrh ním označeného žalovaného. Sťažovateľ túto skutočnosť mohol namietat' v dovolaní ako nesprávny procesný postup, ktorý mu znemožnil, aby uskutočňoval svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Sťažovateľ tak neurobil, a preto je ústavná sťažnosť v tejto časti, v ktorej sa porušenia svojich základných práv domáha vo vzťahu k potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu, podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde neprípustná a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2021

Robert Šorl
predseda senátu